

AZ INTÉZET ÉLETÉBŐL

A Magyar Irodalomtörténet Bibliográfiai Kézikönyvéről

Az Irodalomtörténeti Intézet — felismerve, hogy az összegező magyar irodalomtörténetet legjobban a bibliográfia készítheti elő — 1957 őszén megindította a Magyar Irodalomtörténet Bibliográfiai Kézikönyvének előmunkálatait. Három év alatt mintegy 72 000 címfelvétel gyűlt össze, s így elérkezett az ideje annak, hogy az általános jellegű irodalomtörténeti gyűjtés időszakát hamarosan lezárva, részletesen kidolgozott konstrukció szerint, az egyes irodalomtörténeti korszakoknak megfelelően épüljön tovább az összeállítás. Az Intézet Tudományos Tanácsa nemrégiben megtárgyalta a Magyar Irodalomtörténet Bibliográfiai Kézikönyvének kérdését, meghatározta a mű jellegét, célját, és határozatban körvonalazta azokat a feladatokat, amelyeket e régóta várt és méreteiben is nagy vállalkozásnak minél előbb be kell töltenie. A Kézikönyv — a tervek szerint — a magyar irodalom történetével foglalkozó tanulmányok bibliográfiája lesz; egy általános (bevezető) részre és a magyar irodalom nagy korszakainak megfelelően (régii, felvilágosodás- és reformkori, kiegyezés-kori és XX. századi) történeti részre, illetőleg kötetre oszlik majd, és magas színvonalú tudományos segédkönyv lesz.

A Kézikönyv tehát mindenekelőtt az irodalomtörténet *szakmai* kiadványa: összegyűjti és a lehető legjobb áttekintést nyújtó rendszerben közlésezi mindazokat a publikációkat (akár könyvben, akár periodikában jelentek meg), melyek tudományos szempontból nélkülözhetetlenek. Ezek szerint nem törekszik és nem is törekedhetik teljességre abban az értelemben, hogy minden irodalommal kapcsolatban írást regisztrál: ez nemcsak azzal a veszéllyel járna, hogy áttekinthetlenné és anyagában vegyes értékűvé duzzadna a Kézikönyv, hanem azzal is, hogy elkészültének időpontja igen messzire kitolódna. A teljesség irodalomtörténeti szakcikkekre (tanulmányok, szakrecenziók, kritikák, vitacikkek, közlemények, adatközlések stb.) értendő — a bibliográfianak tehát valamennyi irodalomtörténeti kiadványunk teljes anyagát tartalmaznia kell. Ez a fontos — és a válogatást igen megkönnyítő — alapelv azonban nem értelmezhető mereven: az egyes részek (kötetek) anyagában a korszak természete szerint, a rendelkezésre álló publikációk figyelembevételével nyilvánvalóan lesznek különbségek az adatok minőségének tekintetében. (Nem kétséges például, hogy míg a régi magyar irodalommal foglalkozó kötet szinte kizárólag a szakmai közleményekre, tanulmányokra támaszkodhatik, addig a XX. századi összeállítás annál nagyobb mértékben használja fel a kortársi kritikák, irodalmi viták anyagát, minél inkább közeledik a mához.)

A tervek szerint 1961. szeptember 15-ig a Kézikönyvvel kapcsolatos összes központilag elvégzendő munkálatnak be kell fejeződnie, s ettől az időponttól kezdve már a korszakokként autonóm csoportok gyűjtő és szerkesztő tevékenysége folyik majd. Ennek a második — s a mű elkészülése szempontjából döntő — fázisnak az előkészítésére már ez év első negyedében megkezdődött részint az egész kiadvány egységes formai profiljának, részint az egyes kötetek belső szerkezeti-gyűjtőkori kérdéseinek részletes tisztázása. Az öt kötetben egységes címfelvételi szabályok alapján, a tárgyalt kor jellegzetességeit figyelembe véve oszlanak majd el, meghatározott szisztéma szerint, az adatok. Az Intézet különféle osztályai és bizottságai a kötetek szerkezeti felépítésében már eddig is segítséget nyújtottak, s a továbbiakban még inkább szükség lesz az egyes korszakok szakembereinek közreműködésére. Különösen az egyes periódusok általános, nem kifejezetten egy szerzőt érintő tanulmányainak elhelyezésénél; itt a kisebb szakaszok megállapításával és a gyűjtőcímek kialakításával kapcsolatosan kell a legalkalmasabb tudományos rendszert felállítani. Az egyes szerzőkre vonatkozó irodalom elhelyezésére viszont ugyanakkor nem az időrendi-tematikus, hanem a betűrendes megoldás látszik a legmegfelelőbbnek. Márciusban a régi magyar és a XX. századi osztály, valamint a XIX. század szakembereinek csoportja vitatta meg az egyes kötetek vázlatát, s a másik két kötet vitája is készül, hogy ebben az évben már részletes vázlat alapján indulhasson az egyes kötetek összeállításának munkája, s 1965. december 31-ig a kéziratokat már a nyomdának lehessen átadni.

Sz. Gy.